

Czwartek 26 maj 2005

P6_TC1-COD(2003)0262

Stanowisko Parlamentu Europejskiego przyjęte w pierwszym czytaniu w dniu 26 maja 2005 r. w celu przyjęcia rozporządzenia (WE) nr .../2005 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wzbogacania środków spożywczych w witaminy i minerały oraz w pewne inne substancje

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat WE, w szczególności jego art. 95,

uwzględniając wniosek Komisji,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego⁽¹⁾,

stanowiąc zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 251 Traktatu⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Istnieje cały szereg substancji odżywczych i innych składników, które mogą być stosowane przy produkcji żywności, w tym witaminy, minerały łącznie z pierwiastkami śladowymi, aminokwasy, niezbędne kwasy tłuszczowe oraz błonnik pokarmowy. Ich dodawanie do środków spożywczych podlega w Państwach Członkowskich różnym przepisom krajowym, które utrudniają swobodny przepływ tych produktów, stwarzają nierówne warunki konkurencji i wywierają w ten sposób bezpośredni wpływ na funkcjonowanie rynku wewnętrznego. Należy zatem przyjąć przepisy wspólnotowe, harmonizujące przepisy krajowe, odnoszące się do wzbogacania środków spożywczych o witaminy i minerały oraz o pewne inne substancje.
- (2) Zgodnie z zasadą proporcjonalności, wymienioną w art. 5 Traktatu, niniejsze rozporządzenie ogranicza się do tych środków, które są niezbędne dla osiągnięcia zakładanych celów dotyczących rynku wewnętrznego, jako podstawę przyjmując wysoki poziom ochrony konsumentów.
- (3) Niniejsze rozporządzenie ogranicza się poprzez regulowanie wzbogacania środków spożywczych o witaminy i minerały oraz stosowanie pewnych innych substancji lub składników zawierających je, które są dodawane do środków spożywczych lub stosowane w produkcji środków spożywczych w warunkach powodujących spożycie w ilości znacznie przekraczającej rozsądne ilości spożywane w normalnych warunkach przy zrównoważonej i zróżnicowanej diecie.
- (4) Niektóre Państwa Członkowskie wymagają obowiązkowego dodawania do niektórych zwykłych środków spożywczych pewnych witamin i minerałów, co podyktowane jest względami zdrowia publicznego. Może to być stosowne na poziomie krajowym lub nawet regionalnym, co nie przemawiałoby za harmonizacją obowiązkowego dodawania substancji odżywczych na obszarze całej Wspólnoty już obecnie. Jeśli i kiedy jednak stałoby się to właściwe, byłoby możliwe przyjęcie takich przepisów na poziomie Wspólnoty. Tymczasem użyteczne byłoby zbieranie informacji na temat krajowych przepisów z tego zakresu.
- (5) Witaminy i minerały mogą być dodawane do środków spożywczych przez producentów żywności dobrowolnie, mogą też być dodawane jako substancje odżywcze obligatoryjnie na podstawie szczególnych przepisów prawa wspólnotowego. Mogą one być ponadto dodawane dla celów technologicznych jako dodatki, barwniki, środki aromatyzujące bądź do innych podobnych zastosowań, łącznie z dozwolonymi praktykami i procesami enologicznymi, przewidzianymi przez odpowiednie ustawodawstwo wspólnotowe. Niniejsze rozporządzenie stosuje się bez uszczerbku dla szczególnych przepisów wspólnotowych, dotyczących wzbogacania określonych produktów lub grup produktów o witaminy i minerały bądź stosowania witamin i minerałów w określonych produktach lub grupach produktów bądź ich dodawania dla celów innych niż cele objęte zakresem niniejszego rozporządzenia.
- (6) Zważywszy, iż szczegółowe przepisy w sprawie suplementów żywnościowych zawierających witaminy i minerały zostały przyjęte dyrektywą 2002/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 czerwca 2002 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do suplementów żywnościowych⁽³⁾, przepisów niniejszego rozporządzenia dotyczących witamin i minerałów nie powinno stosować się do suplementów żywnościowych.

⁽¹⁾ Dz.U. C 112 z 30.4.2004, str. 44.

⁽²⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 26 maja 2005 r.

⁽³⁾ Dz.U. L 183 z 12.7.2002, str. 51.

Czwartek 26 maj 2005

- (7) Dobrowolne dodawanie witamin i minerałów do żywności przeprowadzane jest przez producentów w trzech celach: dla odtworzenia poziomu witamin lub minerałów, zmniejszonego podczas przetwarzania środków żywnościowych, zapewnienia odżywczej równoważności produktów zastępujących popularne środki spożywcze w pożywieniu oraz dla wzmocnienia lub wzbogacenia środków spożywczych o witaminy lub minerały, których zwykle nie zawierają bądź zawierają w mniejszych ilościach.
- (8) Odpowiednia i zróżnicowana dieta mogłaby, w normalnych warunkach, dostarczać wszystkich substancji odżywczych, niezbędnych dla prawidłowego rozwoju i zachowania zdrowego stylu życia, w ilościach spełniających normy, ustalone i zalecane przez ogólnie przyjęte dane naukowe. Sondaże pokazują jednak, że takie idealne warunki nie są spełniane w odniesieniu do wszystkich substancji odżywczych i w stosunku do wszystkich grup ludności na całym obszarze Wspólnoty. Wydaje się, że wzbogacone o witaminy i minerały środki spożywcze dostarczają odpowiednich ilości odnośnych substancji pokarmowych, można więc założyć, że wnoszą one pozytywny wkład w łączną dostawę substancji pokarmowych.
- (9) Na poziomie międzynarodowym w 1987 r. przyjęte zostały przez Codex Alimentarius ogólne zasady dodawania substancji odżywczych, w tym witamin i minerałów, do środków spożywczych. W sposób należyty wzięto pod uwagę zawarte w nich definicje „odtworzenia”, „odżywczej równoważności” oraz „zastępczego środka spożywczego”. Przyjęta przez Codex definicja „wzbogacenia” dopuszcza dodawanie substancji odżywczych do żywności w celu zapobiegania bądź niwelowania niedoboru jednej lub więcej substancji odżywczych w całej populacji lub określonych grupach ludności, który można wykazać przez istniejące dowody naukowe lub na który mogą wskazywać szacunki wielkości spożycia substancji odżywczych, wynikające ze zmieniających się nawyków **żywieniowych**.
- (10) **Tylko** witaminy i minerały normalnie obecne w wyżywieniu i spożywane jako jego część powinny być dopuszczone jako dodatki do środków spożywczych, choć nie oznacza to, że ich dodanie do tych środków jest konieczne. Aby unikać kontrowersji, jakie mogą potencjalnie wystąpić odnośnie do identyfikacji tych podstawowych substancji odżywczych, należy ustalić konkretny wykaz owych witamin i minerałów.
- (11) Substancje chemiczne stosowane jako źródło witamin i minerałów, które **mogą** być dodawane do żywności, **muszą** być bezpieczne i biodostępne, tj. przyswajalne przez organizm. Z tego względu należy również ustalić konkretny wykaz takich substancji. W tym konkretnym wykazie powinny się znaleźć te substancje, które zostały zatwierdzone przez Komitet Naukowy ds. żywności (opinia wyrażona dnia 12 maja 1999 r.) na podstawie powyższych kryteriów bezpieczeństwa i biodostępności i mogą być stosowane w produkcji środków spożywczych przeznaczonych dla **wszystkich grup ludności, w tym** niemowląt i małych dzieci, w innych środkach spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub w suplementach żywnościowych.
- (12) Aby nadążać za postępem naukowym i technologicznym ważne jest, żeby korygować pilnie owe wykazy, natychmiast gdy zajdzie taka potrzeba. Takie korekty stanowiłyby środki wykonawcze o charakterze technicznym i ich przyjęcie należy powierzyć Komisji w celu uproszczenia i przyspieszenia procedury.
- (13) Środki spożywcze z dodatkiem witamin i minerałów są najczęściej reklamowane przez ich producentów i mogą wywołać takie wrażenie wśród konsumentów, jak gdyby chodziło o środki oferujące korzyść w zakresie substancji wykazujących efekt odżywczy, fizjologiczny lub inną korzyść zdrowotną w porównaniu z innymi środkami, do których tych substancji nie dodano. Może to prowadzić do decyzji konsumentów, które inaczej mogłyby być niepożądane. Aby przeciwdziałać tym możliwym niepożądanym skutkom, uważa się za wskazane obłożenie ograniczeniami produktów, do których witaminy i minerały mogą być dodawane dodatkowo obok tych substancji, które wynikają ze wskazań technicznych lub są niezbędne ze względów bezpieczeństwa, o ile określone zostaną górne granice zawartości witamin i minerałów w tego rodzaju produktach. Zawartość w produkcie określonych substancji, jak np. alkoholu, byłaby w związku z tym właściwym kryterium dla zakazu dodawania witamin i minerałów. Aby nie dopuścić do powstania wśród konsumentów zamieszania w kwestii naturalnych wartości odżywczych świeżych produktów spożywczych, również tu należy zakazać dodawania witamin i minerałów.

Czwartek 26 maj 2005

- (14) W przypadku witamin i minerałów nadmierne spożycie może wywołać skutki uboczne i z tego względu wymaga ustalenia, zgodnie z konkretnym przypadkiem, maksymalnych bezpiecznych poziomów ich zawartości, gdy dodaje się je do środków spożywczych. Poziomy te muszą zagwarantować, że normalne stosowanie tych produktów zgodnie ze wskazaniami producenta i w kontekście urozmaiconego pożywienia będzie bezpieczne dla konsumenta. Powinny to zatem być łączne maksymalne bezpieczne poziomy witamin i minerałów obecnych w środku spożywczym w sposób naturalny i/lub dodanych do środka spożywczego w jakimkolwiek celu, w tym do zostosowań technologicznych.
- (15) Z tego powodu powyższe poziomy maksymalne i wszelkie inne warunki ograniczające ich dodawanie do środków spożywczych w koniecznych przypadkach powinny zostać przyjęte z uwzględnieniem ich górnych granic bezpieczeństwa, ustalonych w drodze naukowej oceny ryzyka w oparciu o powszechnie przyjęte dane naukowe oraz wielkości ich potencjalnego spożycia w innych środkach spożywczych. Należy także uwzględnić punkty odniesienia w spożyciu witamin i minerałów dla danej grupy ludności. W przypadkach, gdy konieczne jest ustalenie dla niektórych witamin i minerałów ograniczeń w zakresie środków spożywczych, do których mogą one być dodawane (**np. dodawanie jodu wyłącznie do soli**), o pierwszeństwie decydować powinien cel dodawania oraz wkład danego środka spożywczego do całego wyżywienia.
- (16) Minimalne ilości witamin i minerałów, dodawanych w celu odtworzenia lub dla zapewnienia odżywczej równoważności zastępczych środków spożywczych zależałyby od ich poziomów w nieprzetworzonym środku spożywczym lub w środku spożywczym, który jest zastępowany. Skutkiem ich dodawania w celu wzbogacenia powinna być jednak obecność w środku spożywczym w pewnej minimalnej ilości. Inaczej obecność zbyt małych i nieznaczących ilości w tych wzbogaconych środkach spożywczych nie oferowałaby konsumentom żadnych korzyści i wprowadzałaby w błąd. Ta sama zasada leży u podstaw wymogu, by te składniki odżywcze były obecne w danym środku spożywczym w znaczącej ilości, aby dopuszczalne było wymienienie ich w określeniu wartości odżywczej. Byłoby zatem rzeczą właściwą, by minimalne ilości witamin i minerałów w środkach spożywczych występujące wskutek wzbogacenia były takie same, jak te znaczące ilości, które powinny być obecne aby dane składniki odżywcze zostały wymienione w określeniu wartości odżywczej.
- (17) Przyjęcie maksymalnych poziomów i warunków stosowania w oparciu o zastosowanie zasad i kryteriów przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu oraz przyjęcie poziomów minimalnych stanowi środki wykonawcze o charakterze technicznym, a ich przyjęcie należy powierzyć Komisji w celu uproszczenia i przyspieszenia procedury.
- (18) Ogólne przepisy w sprawie etykietowania oraz definicje zawarte są w dyrektywie 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich w zakresie etykietowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych⁽¹⁾, zmienionej dyrektywą Komisji 2001/101/WE. Rozporządzenie powinno zatem ograniczać się do niezbędnych przepisów dodatkowych. Te przepisy dodatkowe należy ponadto stosować bez uszczerbku dla rozporządzenia (WE) nr .../2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia ... [w sprawie informacji o wartościach odżywczych i właściwościach zdrowotnych środków spożywczych]⁽²⁾.
- (19) Biorąc pod uwagę znaczenie odżywcze produktów z dodatkiem witamin i minerałów i ich potencjalny wpływ na nawyki żywieniowe i łączną wielkość spożycia substancji odżywczych, konsument powinien mieć możliwość oceny ich ogólnych właściwości odżywczych. Określanie wartości odżywczej, na zasadzie odstępstwa od art. 2 dyrektywy Rady 90/496/ EWG z dnia 24 września 1990 r. w sprawie oznaczania wartości odżywczej środków spożywczych⁽³⁾, powinno zatem być obligatoryjne.
- (20) **Art. 28 i 30 Traktatu przewidują wyjątek od zasady swobodnego przepływu towarów wewnątrz Wspólnoty, który może zostać wprowadzony przez władze krajowe po spełnieniu określonych warunków. Władze krajowe, korzystając zgodnie z Traktatem ze swobody w zakresie ochrony zdrowia publicznego, muszą przestrzegać zasady proporcjonalności. Na władzach krajowych spoczywa obowiązek wykazania, na podstawie szczegółowej oceny zagrożeń, czy ich przepisy są niezbędne w celu zapewnienia skutecznej ochrony. Muszą one upewnić się, czy rzekome realne zagrożenie dla zdrowia publicznego jest dostatecznie uzasadnione najnowszymi dostępnymi danymi naukowymi.**

⁽¹⁾ Dz.U. L 109 z 6.5.2000, str. 29. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą 2003/89/WE (Dz.U. L 308 z 25.11.2003, str. 15).

⁽²⁾ Dz.U. [...].

⁽³⁾ Dz.U. L 276 z 6.10.1990, str. 40. Dyrektywa ostatnio zmieniona rozporządzeniem (WE) nr 1882/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 284 z 31.10.2003, str. 1).

Czwartek 26 maj 2005

- (21) **Zalecane w dyrektywie 90/496/EWG dawki dzienne nie są w pełni ustalone dla wszystkich witamin i minerałów wymienionych w załączniku I i II do niniejszego rozporządzenia, a ponadto przestarzałe.**
- (22) Normalna, zróżnicowana dieta zawiera wiele składników, które z kolei zawierają wiele substancji. Wielkość spożycia tych substancji lub składników przy ich normalnym i tradycyjnym stosowaniu we współczesnym pożywieniu nie budziłaby zaniepokojenia i nie musi być przedmiotem regulacji. Niektóre substancje inne niż witaminy i minerały lub zawierające je składniki są dodawane do środków spożywczych jako ekstrakty lub koncentraty, co może prowadzić do znacząco większego ich spożycia niż gdyby zostały dostarczone poprzez jedzenie odpowiedniego i zróżnicowanego pożywienia. Bezpieczeństwo takich praktyk jest w niektórych przypadkach poważnie kwestionowane, a korzyści z nich płynące są niejasne; powinny więc one zostać poddane regulacji. W takich przypadkach jest rzeczą właściwą, by przedsiębiorstwa przemysłu spożywczego, odpowiedzialne za bezpieczeństwo produktów spożywczych, wprowadzanych przez siebie na rynek, brały na siebie ciężar udowodnienia, że są one bezpieczne.
- (23) Biorąc pod uwagę szczególny charakter środków spożywczych z dodatkiem witamin i minerałów, należy udostępnić organom monitorującym dodatkowe środki umożliwiające skuteczną kontrolę takich produktów.
- (24) Środki niezbędne do wykonania niniejszego rozporządzenia powinny zostać przyjęte w sposób agodny z decyzją Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającą warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji⁽¹⁾,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

PRZEDMIOT, ZAKRES ZASTOSOWANIA I DEFINICJE

Artykuł 1

Przedmiot i zakres zastosowania

1. Niniejsze rozporządzenie ma harmonizować przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne w Państwach Członkowskich, odnoszące się do wzbogacania środków spożywczych o witaminy i minerały i pewne inne substancje, celem zapewnienia skutecznego funkcjonowania rynku wewnętrznego przy jednoczesnym zapewnianiu wysokiego poziomu ochrony konsumentów.
2. Przepisy niniejszego **rozporządzenia nie** mają zastosowania do suplementów żywnościowych, objętych zakresem dyrektywy 2002/46/WE.
3. Niniejsze rozporządzenie stosuje się bez uszczerbku dla szczególnych przepisów ustanowionych w ustawodawstwie wspólnotowym dotyczących:
 - a) środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz, w braku szczególnych przepisów, wymogów odnośnie składu takich produktów, niezbędnych ze względu na szczególne potrzeby żywieniowe osób, dla których są one przeznaczone,
 - b) nowej żywności i nowych składników żywności,
 - c) dodatków do żywności i środków aromatyzujących,
 - d) dozwolonych praktyk i procesów enologicznych.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia mają zastosowanie następujące definicje:

- 1) **odtworzenie** oznacza dodanie do środka spożywczego witamin i minerałów, których ubytek nastąpił w trakcie dobrej praktyki produkcyjnej bądź podczas normalnych procedur przechowywania i obróbki, w ilościach, które doprowadzą do obecności w środku spożywczym takich poziomów witamin i minerałów, jakie były obecne w jadalnej części środka spożywczego przed przetworzeniem, przechowywaniem lub obróbką;

(¹) Dz.U. L 184 z 17.7.1999, str. 23.

Czwartek 26 maj 2005

- 2) odżywcza równoważność oznacza posiadanie podobnej wartości odżywczej pod względem ilości i biodostępności witamin i minerałów;
- 3) zastępczy środek spożywczy to środek spożywczy, który ma z założenia być podobny do popularnego środka spożywczego pod względem wyglądu, konsystencji, aromatu i zapachu i jest przeznaczony do stosowania jako pełny lub częściowy zamiennik środka spożywczego, który przypomina;
- 4) wzbogacenie oznacza dodanie jednej lub więcej witamin lub minerałów do środka spożywczego, niezależnie od tego, czy zwykle jest zawarta w tym środku spożywczym w celu uwzględnienia:
 - a) niedoboru jednej lub więcej witamin i/lub minerałów w całej populacji lub określonych grupach ludności, który można wykazać klinicznymi lub podklinicznymi dowodami niedoboru lub na który wskazują szacowane niskie wielkości spożycia substancji odżywczych, lub
 - b) możliwości poprawy stanu wyżywienia ludności i/lub zniwelowania możliwych niedoborów w spożyciu witamin i minerałów w pożywieniu będących skutkiem zmian w nawykach żywieniowych, lub
 - c) ewolucji powszechnie przyjętej wiedzy naukowej na temat roli witamin i minerałów w żywieniu i ich skutków zdrowotnych;
- 5) **pewne inne substancje to substancje aktywne biologicznie, pozyskiwane w wyniku ekstrakcji lub syntezy, posiadające udowodnione działanie pokarmowo-fizjologiczne, które mogą być stosowane jako składnik wzbogaconych produktów spożywczych i których nie obejmuje zakres obowiązywania rozporządzenia (WE) nr 258/97 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 stycznia 1997 r. dotyczącego nowej żywności i nowych składników żywności ⁽¹⁾;**
- 6) **zalecana wielkość spożycia to wielkość określana przez przedsiębiorcę prowadzącego działalność związaną z żywnością zgodnie z definicją zamieszczoną w rozporządzeniu (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającym ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującym Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności i ustanawiającym procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności ⁽²⁾, z uwzględnieniem górnych limitów zawartości, zgodnie z art. 7 ust. 1 niniejszego rozporządzenia oraz zalecanych dawek dziennych, wymienionych w dyrektywie 90/496/EWG;**
- 7) Urząd oznacza Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności, utworzony rozporządzeniem (WE) nr 178/2002.

ROZDZIAŁ II

DODAWANIE WITAMIN
I MINERAŁÓW

Artykuł 3

Warunki dodawania witamin i minerałów

1. Z zastrzeżeniem przepisów ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu, do środków spożywczych mogą być dodawane tylko witaminy i/lub minerały wymienione w załączniku I, w postaci wymienionej w załączniku II.
2. Witaminy i minerały **w formie biologicznie przyswajalnej dla ciała ludzkiego** mogą być dodawane do środków spożywczych jedynie w następujących celach:
 - a) **odtworzenie** i/lub
 - b) odżywcza równoważność zastępczych środków spożywczych i/lub
 - c) wzbogacenie.
3. **Zakazane jest dodawanie witamin i minerałów do środków spożywczych w celu wprowadzenia w błąd lub oszukania konsumenta odnośnie właściwości odżywczych danego środka spożywczego, czy to za pomocą etykiet, opakowania, reklamy, czy też za pomocą samego dodatku.**

⁽¹⁾ Dz.U. L 43 z 14.2.1997, str. 1. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem (WE) nr 1882/2003.

⁽²⁾ Dz.U. L 31 z 1.2.2002, str. 1. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem (WE) nr 1642/2003 (Dz.U. L 245 z 29.9.2003, str. 4).

Czwartek 26 maj 2005

4. Przepisy wykonawcze w zakresie wzbogacania środków spożywczych o witaminy i minerały **dla celów** odtworzenia i **uzyskania** odżywczej równoważności zastępczych środków spożywczych mogą zostać przyjęte, w razie potrzeby, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 19 ust. 2, **po uzyskaniu opinii Urzędu. Przed ustanowieniem takich przepisów Komisja przeprowadzi konsultacje z zainteresowanymi stronami, w szczególności z operatorami branży spożywczej i grupami konsumenckimi.**

5. Zmiany dokonywane na listach wymienionych w ust. 1 przyjmuje się zgodnie z procedurą określoną w art. 19 ust. 2.

Artykuł 4

Środki przejściowe

Na zasadzie odstępstwa od art. 3 ust. 1 oraz do ... (*) Państwa Członkowskie mogą dopuszczać stosowanie witamin i minerałów niewymienionych w załączniku I lub stosowanych w innych formach niż wymienione w załączniku II, o ile:

- a) dana substancja jest stosowana jako dodatek do środków spożywczych sprzedawanych we Wspólnocie w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia,
- b) *Urząd* nie wyraził negatywnej opinii w sprawie stosowania tej substancji lub stosowania jej w tej formie przy produkcji środka spożywczego na podstawie dokumentacji wspierającej zastosowanie tej danej substancji, przedłożonej Komisji przez Państwo Członkowskie najpóźniej ... (**)

Państwa Członkowskie będą informować Komisję o stosowaniu witamin i minerałów dopuszczalnych na ich terytorium, które nie figurują w załączniku I, lub są stosowane w innych formach niż wymienione w załączniku II. Komisja poda te informacje do wiadomości publicznej.

W okresie przejściowym inne Państwa Członkowskie mogą, ze względu na bezpieczeństwo publiczne i zgodnie z przepisami Traktatu, kontynuować stosowanie istniejących krajowych ograniczeń lub zakazów obowiązujących w handlu środkami spożywczymi, do których dodawane są witaminy i minerały nieuwzględnione na liście w załączniku I lub w formach niewymienionych w załączniku II. Państwa Członkowskie będą na bieżąco informowały Komisję o wszelkich takich krajowych ograniczeniach lub zakazach, a Komisja poda te informacje do wiadomości publicznej.

Artykuł 5

Ograniczenia w zakresie dodawania witamin i minerałów

Witamin i minerałów nie wolno dodawać do:

- a) świeżych, nieprzetworzonych produktów rolnych, w tym, ale nie wyłącznie owoców, warzyw, mięsa, drobiu i ryb,
- b) napojów zawierających więcej niż 1,2 % objętości alkoholu. z **wyjątkiem i na zasadzie odstępstwa od art. 3 ust. 2, do produktów:**
 - i) o których mowa w art. 44 ust. 6 i 13 rozporządzenia Rady (WE) nr 1493/1999 z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie wspólnej organizacji rynku wina ⁽¹⁾ i
 - ii) które zostały wprowadzone na rynek przed przyjęciem niniejszego rozporządzenia i
 - iii) które stanowiły przedmiot powiadomienia skierowanego przed Państwo Członkowskie do Komisji w ciągu sześciu miesięcy od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia

oraz pod warunkiem niezamieszczania informacji o wartościach odżywczych lub właściwościach zdrowotnych.

Pozostałe środki spożywcze lub ich kategorie, do których nie wolno dodawać **poszczególnych** witamin i minerałów, mogą zostać określone na podstawie dowodów naukowych zgodnie z procedurą art. 19 ust. 2, **w razie istnienia zagrożenia dla zdrowia publicznego.**

(*) Trzy lata od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

(**) 18 miesięcy od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

(1) Dz.U. L 179 z 14.7.1999, str. 1. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem Komisji (WE) nr 709/2004 (Dz.U. L 111 z 17.4.2004, str. 21).

Czwartek 26 maj 2005

Artykuł 6

Kryteria czystości

1. Kryteria czystości dla substancji wymienionych w załączniku II zostaną wydane **do dnia ... (*)** zgodnie z procedurą art. 19 ust. 2, o ile nie obowiązują one na podstawie ust. 2.
2. Zastosowanie mają kryteria czystości dla substancji wymienionych w załączniku II, określone w ustawodawstwie wspólnotowym dla ich stosowania w produkcji środków spożywczych do celów innych niż te objęte niniejszym rozporządzeniem.
3. Dla substancji wymienionych w załączniku II, dla których kryteria czystości nie zostały określone w ustawodawstwie wspólnotowym, i do czasu, gdy takie określenia zostaną przyjęte, obowiązują powszechnie przyjęte kryteria czystości zalecane przez organizacje międzynarodowe, a przepisy krajowe ustalające surowsze kryteria czystości mogą pozostać w mocy.

Artykuł 7

Ilości maksymalne i minimalne

1. Jeśli do środków spożywczych będą dodane witaminy i minerały w celach wymienionych w art. 3 ust. 2, łączny poziom witaminy lub minerału, znajdujących się – niezależnie od celu – w produkcie w momencie sprzedaży, nie może przekroczyć określonego poziomu, który zostanie ustalony **do dnia ... (*)** W odniesieniu do środków skoncentrowanych i odwodornionych obowiązują określone poziomy maksymalne dla środków spożywczych w momencie, w którym są one przygotowane do spożycia zgodnie z wytycznymi producenta.

Maksymalne poziomy witamin i minerałów, o których mowa w pierwszym akapicie oraz wszelkie warunki ograniczające lub zakazujące dodawania konkretnej witaminy lub minerału do środka spożywczego lub kategorii środków spożywczych zostaną przyjęte zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 19 ust. 2.

2. Maksymalne poziomy, o których mowa w ust. 1 ustala się biorąc pod uwagę, co następuje:
 - a) górne granice bezpieczeństwa w przyjmowaniu witamin i minerałów ustanowione na drodze naukowej oceny ryzyka w oparciu o powszechnie przyjęte dane naukowe uwzględniając, odpowiednio, różne stopnie wrażliwości różnych grup konsumenckich,
 - b) ilości witamin i minerałów, dostarczanych w ramach odżywiania z innych źródeł, z **suplementami żywnościami włącznie**,
 - c) **udział poszczególnych środków w całości wyżywienia ludności ogólnie lub określonych grup ludności.**
3. Przy ustalaniu maksymalnych poziomów określonych w ust. 1 należy uwzględnić punkty odniesienia w spożyciu witamin i minerałów dla danej grupy ludności.
4. Przy ustalaniu wymienionych w ust. 1 maksymalnych poziomów witamin i minerałów, których preferowane ilości leżą w przybliżeniu na bezpiecznie wysokim poziomie, w razie potrzeby uwzględnione będą również:
 - a) wymogi dotyczące dodawania określonych witamin i minerałów do środków spożywczych w celu odtworzenia i/lub odżywczej równoważności zastępczego środka spożywczego,
 - b) udział poszczególnych produktów w całkowitym wyżywieniu ludności ogólnie lub określonych grup **ludności.**
5. Dodanie witaminy lub minerału do środka spożywczego w celu wzbogacenia musi powodować obecność tej witaminy lub minerału w danym środku spożywczym przynajmniej w znaczącej ilości, **tnzn. 15 % wzorcowej wartości odżywczej (NRV) na 100 g (w przypadku ciał stałych) lub 7,5 %NRV na 100 ml (w przypadku płynów), lub 5 % NRV na 100 cal (12 % NRV na 1 MJ) lub 15 % NRV w pojedynczej porcji.** Poziomy minimalne, w tym wszelkie ilości niższe, w drodze odstępstwa od znaczących ilości wspomnianych wyżej, dla określonych środków spożywczych lub kategorii środków spożywczych przyjmuje się zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 19 ust. 2.

(*) **Data wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.**

Czwartek 26 maj 2005

Artykuł 8

Określenie zalecanych dawek dziennych dla witamin i minerałów

Komisja określi bez zwłoki, jednak nie później niż ...^(*), uwzględniając najnowsze wyniki badań naukowych i zalecenia międzynarodowe, zalecane dawkiienne dla wszystkich witamin i minerałów wymienionych w załącznikach I oraz II.

Artykuł 9

Etykiety, prezentacja i reklama

1. Etykiety i prezentacja środków spożywczych z dodatkiem witamin i minerałów jak również ich reklama nie mogą zawierać żadnych wskazówek, które by twierdziły lub sugerowały, że dopływ właściwych ilości substancji odżywczych nie jest możliwy w ramach zrównoważonej i zróżnicowanej **diety**.

2. **Znakowanie** wartości odżywczych środków z dodatkiem witamin i minerałów, objętych zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia, jest obligatoryjne. Podać należy następujące informacje:

- a) **informacje zawarte** w art. 4 ust. 1 grupa 2 dyrektywy **90/496/EWG**,
- b) całkowitą zawartość dodanych do środka spożywczego witamin i minerałów. **Informacja na temat witamin i minerałów, wyrażona w odniesieniu do 100 g lub 100 ml, jak wskazano w art. 6 ust. 2 dyrektywy 90/496/EWG powinna zostać podana także jako wielkość dawki (ilość na jedną porcję) w wartościach absolutnych oraz jako część zalecanej dawki dziennej,**
- c) **zalecaną wielkość dziennego spożycia środka – w porcjach, tam gdzie jest to właściwe i gdzie łatwo można podzielić go na porcje,**
- d) **ostrzeżenie przed przekroczeniem podanej zalecanej dawki dziennej.**

3. Niniejszy artykuł obowiązuje bez uszczerbku dla dyrektywy 2000/13/WE, rozporządzenia (WE) nr .../2005 [w sprawie informacji o wartościach odżywczych i właściwościach zdrowotnych środków spożywczych], jak również innych postanowień prawa o środkach spożywczych, odnoszących się do wyspecyfikowanych kategorii środków spożywczych.

4. Przepisy wykonawcze do niniejszego artykułu mogą zostać określone zgodnie z procedurą art. 19 ust. 2.

Artykuł 10

Obowiązkowe dodawanie witamin i minerałów

1. Przepisy wspólnotowe mające zastosowanie do określonych środków spożywczych lub kategorii środków spożywczych mogą przewidywać obowiązkowe dodawanie witamin i minerałów. Przepisy takie muszą być skądinąd zgodne z przepisami ustanowionymi w niniejszym rozporządzeniu, chyba że przewidziane zostały określone derogacje.

2. W przypadkach gdy brak jest przepisów wspólnotowych, Państwa Członkowskie mogą wprowadzić obowiązek obligatoryjnego dodawania witamin i minerałów do określonych środków spożywczych lub kategorii środków spożywczych, zgodnie z procedurą art. 17.

Najpóźniej ...^(**) Państwa Członkowskie poinformują Komisję o istniejących odpowiednich przepisach krajowych. **Komisja poda te informacje do wiadomości publicznej.**

^(*) **Data wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.**

^(**) **Sześć miesięcy od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.**

Czwartek 26 maj 2005

ROZDZIAŁ III

DODAWANIE PEWNYCH INNYCH SUBSTACJI

Artykuł 11

Powiadamianie o substancjach i dodatkach stosowanych przez Państwa Członkowskie

Najpóźniej ... (*) Państwa Członkowskie zgłoszą Komisji substancje lub dodatki, stosowane na ich terytorium do wzbogacania środków spożywczych i które są innymi substancjami niż witaminy i minerały lub je zawierają. Komisja przekaże te informacje do Urzędu i opublikuje otrzymane zgłoszenia.

Artykuł 12

Substancje ograniczone lub zakazane na mocy przeprowadzonego przez Komisję badania

1. Jeśli Komisja lub Państwo Członkowskie stwierdzi, że dodanie substancji innej niż witaminy lub minerały lub składnika zawierającego substancję inną niż witaminy lub minerały, może prowadzić do spożycia ilości tej substancji przekraczających te, co do których można się rozsądnie spodziewać, iż zostaną strawione w normalnych warunkach stosowania zrównoważonej i zróżnicowanej diety, niezwłocznie zawiadomia o tym drugą stronę.

2. Komisja podejmuje decyzję, w każdym przypadku, po dokonaniu obowiązkowej oceny dostępnych informacji przez Urząd, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 19 ust 2 i włącza substancję do Załącznika III.

Jeśli okaże się substancja lub składnik jest szkodliwy dla zdrowia, powinna

- a) zostać wprowadzona na listę w Załączniku III, Części A, a jej dodawanie do środków spożywczych i jej użycie do produkcji środków spożywczych powinno być zakazane; lub
- b) zostać wprowadzona na listę w Załączniku III, Części B, a jej dodawanie do środków spożywczych i jej użycie do produkcji środków spożywczych powinno być dozwolone jedynie po warunkami i z uwzględnieniem maksymalnych poziomów w nim zawartych. W tym celu, maksymalne poziomy dla tych substancji muszą zostać ustalone przez Urząd.

Jeśli, po przeprowadzeniu oceny, o której mowa wyżej, możliwość występowania szkodliwych dla zdrowia skutków wynikających z takiego użycia zostanie stwierdzona, ale pozostanie naukowa niepewność, substancja powinna być wprowadzona na listę w Załączniku III, Części C, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 19 ust. 2.

3. Przepisy wspólnotowe stosowane do określonych środków spożywczych mogą przewidywać ograniczenia lub zakazy dotyczące użycia niektórych substancji, oprócz tych ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu. Jeśli nie ma przepisów wspólnotowych, Państwa Członkowskie, mogą przyjąć przepisy dotyczące takich zakazów i ograniczeń, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 17.

4. Podmioty działające na rynku spożywczym, lub wszystkie inne zainteresowane strony, mogą w każdym czasie przedłożyć Urzędowi, w celu dokonania oceny, dokumenty zawierające dane naukowe dowodzące bezpieczeństwa substancji wymienionej na liście w Załączniku III, Części C, w warunkach jej użycia w środkach spożywczych lub w kategorii środków spożywczych i wyjaśniające cel takiego użycia.

5. W ciągu czterech lat od daty, w której substancja została wprowadzona na listę w Załączniku III, Części C, może zostać podjęta decyzja, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 19 ust. 2 i uwzględniająca opinię Urzędu dotyczącą jakichkolwiek dokumentów przedłożonych do oceny, jak wskazano w ust. 4, aby powszechnie zezwolić na użycie substancji wymienionej na liście w Załączniku III, Części C lub wprowadzić ją, w razie potrzeby, na listę w Załączniku III, Części A lub B.

(*) 18 miesięcy od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Czwartek 26 maj 2005

Artykuł 13

Etykiety, opakowanie i reklama

1. Etykiety i opakowanie środków spożywczych z dodatkiem pewnych innych substancji, jak również ich reklama, nie mogą zawierać żadnych wskazówek, które by twierdziły lub sugerowały, że zrównoważone profilaktyczne odżywianie się powszechnie występującymi środkami spożywczymi nie jest potrzebne.
2. Etykiety i opakowanie środków spożywczych z dodatkiem pewnych innych substancji, jak również ich reklama, nie mogą wprowadzać konsumentów w błąd lub łudzić wartością odżywczą, jaką środek spożywczy może posiadać w związku z dodanymi substancjami odżywczymi.
3. Na etykietach środków z dodatkiem pewnych innych substancji można zamieścić informację o takim dodatku z zachowaniem warunków wymienionych w rozporządzeniu (WE) nr .../... [w sprawie informacji o wartościach odżywczych i właściwościach zdrowotnych środków spożywczych].
4. Znakowanie wartości odżywczych środków z dodatkiem witamin i mineralów, objętych zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia, jest obligatoryjne. Sporządzić należy następujące informacje:
 - a) informacje zawarte w art. 4 ust. 1 grupa 2 dyrektywy 90/496/EWG,
 - b) całkowitą zawartość dodanych do środka spożywczego witamin i mineralów. Informacja na temat witamin i mineralów, wyrażona w odniesieniu do 100 g lub 100 ml, jak wskazano w art. 6 ust. 2 Dyrektywy 90/496/EWG powinna zostać podana także jako wielkość dawki (ilość na jedną porcję) w wartościach absolutnych oraz jako część zalecanej dawki dziennej,
 - c) zalecaną przez producenta wielkość dziennego spożycia środka – w porcjach, tam gdzie jest to właściwe i gdzie łatwo można podzielić go na porcje,
 - d) ostrzeżenie przed przekroczeniem podanej zalecanej dawki dziennej.
5. Niniejszy artykuł obowiązuje bez uszczerbku dla dyrektywy 2000/13/WE, rozporządzenia (WE) nr .../2005 [w sprawie informacji o wartościach odżywczych i właściwościach zdrowotnych środków spożywczych], jak również innych postanowień prawa o środkach spożywczych, odnoszących się do wyspecyfikowanych kategorii środków spożywczych.
6. W razie konieczności przepisy wykonawcze do niniejszego artykułu zostaną dokładniej określone zgodnie z procedurą art. 19 ust. 2.

Artykuł 14

Zalecane dawki dzienne i bezpieczna zawartość maksymalna dla określonych innych substancji

Dla wymienionych w załączniku III część B lub C określonych innych substancji ustalone zostaną zalecane dawki dzienne i bezpieczna zawartość maksymalna. Art. 7 niniejszego rozporządzenia należy stosować odpowiednio.

ROZDZIAŁ IV

PRZEPISY OGÓLNE I KOŃCOWE

Artykuł 15

Rejestr wspólnotowy

1. Komisja ustanawia i prowadzi Rejestr wspólnotowy, dotyczący dodawania witamin i mineralów i niektórych innych substancji do środków spożywczych, zwany dalej „Rejestrem”.
2. Rejestr zawiera co następuje:
 - a) Witaminy i minerały, które wolno dodawać do środków spożywczych zgodnie z załącznikiem I.
 - b) Formy chemiczne witamin i substancje mineralne, które wolno dodawać do środków spożywczych zgodnie z załącznikiem II.

Czwartek 26 maj 2005

- c) Maksymalne i minimalne ilości witamin i minerałów, które wolno dodawać do środków spożywczych, określone zgodnie z art. 7.
 - d) Informacje dotyczące obowiązkowego dodawania witamin i minerałów, o którym mowa w art. 10.
 - e) Substancje, dla których przedłożone zostały dokumentacje, przewidziane w art. 4 ustęp pierwszy, lit. b).
 - f) Informacja o substancjach, o których mowa w załączniku III i przyczyny, dla których zostały w nim uwzględnione.
 - g) **Lista witamin, minerałów i pewnych innych substancji, których dodawanie, zgodnie z art. 10, jest obowiązkowe na podstawie postanowień krajowych.**
 - h) **Lista substancji, których dodawanie, zgodnie z art. 4 ust. 3, jest ograniczone lub zakazane na szczeblu krajowym.**
3. Rejestr udostępnia się społeczeństwu.

Artykuł 16

Przepisy krajowe

1. Bez uszczerbku dla **ust. 2**, Państwa Członkowskie nie mogą ograniczać lub zakazywać handlu środkami spożywczymi, spełniającymi postanowienia niniejszego rozporządzenia i ustanowione dla jego realizacji wspólnotowe przepisy **prawne**.

2. **Niniejsze rozporządzenie nie będzie miało wpływu na prawo Państw Członkowskich do utrzymywania lub wprowadzania, zgodnie z Traktatem, a w szczególności jego art. 28 i 30, surowszych przepisów odnośnie do dodawania pewnych innych substancji, które państwa te uznają za niezbędne dla ochrony zdrowia publicznego i które nie są sprzeczne z niniejszym rozporządzeniem.**

3. **Najpóźniej ...⁽¹⁾ Państwa Członkowskie powiadomią Komisję o istniejących odnośnych przepisach krajowych.**

Artykuł 17

Procedura powiadamiania

- 1. Przy odnoszeniu się do niniejszego artykułu stosuje się procedurę ustanowioną w ust. 2, 3 i 4.
- 2. Jeżeli Państwo Członkowskie uważa za niezbędne przyjęcie nowego aktu prawnego, powiadamia Komisję i pozostałe Państwa Członkowskie o planowanych działaniach i podaje ich uzasadnienie.
- 3. **Komisja skonsultuje się z powołanym na podstawie art. 58 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Stałym Komitetem ds. Łańcucha Pokarmowego i Zdrowia Zwierząt i wyrazi opinię na temat planowanych działań.**
- 4. Zainteresowane Państwa Członkowskie mogą podjąć planowane działania dopiero sześć miesięcy po powiadomieniu, o którym mowa w ust. 2 i pod warunkiem, że opinia Komisji nie jest negatywna.

Jeśli opinia Komisji jest negatywna, stwierdza ona, zgodnie z procedurą określoną w art. 19 ust. 2 i przed upływem okresu określonego w pierwszym akapicie niniejszego ustępu, czy planowane działania mogą zostać wykonane. Komisja może zażądać wprowadzenia do planowanych działań pewnych poprawek.

Artykuł 18

Środki zabezpieczające

- 1. W przypadku, gdy Państwo Członkowskie ma poważne powody sądzić, że pewien produkt zagraża zdrowiu ludzi, mimo iż spełnia wymogi niniejszego rozporządzenia, owo Państwo Członkowskie, może tymczasowo zawiesić lub ograniczyć stosowanie danych przepisów na swoim terytorium.

⁽¹⁾ Sześć miesięcy od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Czwartek 26 maj 2005

Niezwłocznie informuje ono o tym pozostałe Państwa Członkowskie i Komisję oraz podaje uzasadnienie swej decyzji.

2. Zgodnie z procedurą określoną w art. 19 ust. 2, decyzję podejmuje się w stosownych przypadkach po uzyskaniu opinii Urzędu.

Komisja może wszcząć tę procedurę z własnej inicjatywy.

3. Państwo Członkowskie, określone w ust. 1 może utrzymać w mocy zawieszenie lub ograniczenie do czasu powiadomienia o decyzji, o której mowa w ust. 2.

Artykuł 19

Procedura Stałego Komitetu

1. Komisja korzysta z pomocy Stałego Komitetu, o którym mowa w art. 17 ust. 3, **który będzie brał pod uwagę opinie Urzędu.**

2. W przypadku odniesienia do niniejszego ustępu zastosowanie mają art. 5 i 7 decyzji 1999/468/WE, z uwzględnieniem postanowień jej art. 8.

Termin, o którym mowa w art. 5 ust. 6 decyzji 1999/468/WE, wynosi trzy miesiące.

Artykuł 20

Monitoring

Celem **jedynie ułatwienia skutecznego nadzoru nad środkami żywnościowymi z dodatkiem witamin i minerałów, jak również środkami żywnościowymi zawierającymi substancje wymienione w załączniku III część B i C, Państwa Członkowskie mogą nakazać producentowi lub jednostce odpowiedzialnej za wprowadzenie wyrobu do obrotu poinformowanie właściwego organu o wprowadzeniu wyrobu do obrotu z jednoczesnym przekazaniem wzoru użytej etykiety.**

Państwa Członkowskie prześlą tę informację Komisji i Urzędowi.

Komisja udostępni te informacje opinii publicznej.

Artykuł 21

Ocena

Najpóźniej ... (*), Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie na temat skutków wykonania niniejszego rozporządzenia, zwłaszcza w sprawie ewolucji rynku środków spożywczych z dodatkiem witamin i minerałów, ich spożycia, wielkości spożycia substancji odżywczych dla populacji i zmian nawyków żywieniowych, wraz z wszelkimi propozycjami poprawek do niniejszego rozporządzenia, jakie Komisja uzna za stosowne wprowadzić. W tym kontekście Państwa Członkowskie dostarczą Komisji niezbędnych odpowiednich informacji do dnia ... (**).

Artykuł 22

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia od daty jego opublikowania w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się je od dnia ... (***)

(*) Pierwszy dzień szóstego miesiąca po dacie publikacji niniejszego rozporządzenia + 6 lat.

(**) Pierwszy dzień szóstego miesiąca po dacie publikacji niniejszego rozporządzenia + 5 lat.

(***) Pierwszy dzień szóstego miesiąca po dacie publikacji niniejszego rozporządzenia.

Czwartek 26 maj 2005

Środki spożywcze wprowadzone do obrotu lub oznakowane przed ... (*), które nie zachowują zgodności z niniejszym rozporządzeniem, mogą być oferowane do sprzedaży do ... (**).

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich.

Sporządzono w

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący

(*) Pierwszy dzień szóstego miesiąca po dacie publikacji niniejszego rozporządzenia.

(**) Ostatni dzień siedemnastego miesiąca po dacie publikacji niniejszego rozporządzenia.

ZAŁĄCZNIK I

WITAMINY I MIERAŁY, KTÓRE WOLNO DODAWAĆ DO ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH

1. WITAMINY

Witamina A
Witamina D
Witamina E
Witamina K
Witamina B1
Witamina B2
Niacyna
Kwas pantotenowy
Witamina B6
Kwas foliowy
Witamina B12
Biotyna
Witamina C

2. MINERAŁY

Wapń
Magnez
Żelazo
Miedź
Jod
Cynk
Mangan
Sód
Potas
Selen
Chrom
Molibden
Chlorek
Fosfor